

"Στρατηγική για τη διατήρηση της ποντιακής διαλέκτου"

Εισήγηση του Καθ. Νίκου Λυγερού στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ποντίων Εκπαιδευτικών
"Ποντιακή διάλεκτος: Παρελθόν, παρόν και μέλλον"

Κατερίνη, 08-10 Μαΐου 2009

Θα ξεκινήσω πολύ αργά. Θέλω να συμβαδίσουμε μαζί. Θα δείτε ότι θα πρέπει να βρούμε μια συλλογική λύση. Αν καταφέρουμε και το κάνουμε, νομίζω ότι αυτό το συνέδριο θα προκαλέσει μια αλλαγή φάσης. Τι χαρακτηρίζει τον Πόντο; Η γλώσσα, η παράδοση κι η γενοκτονία. Δεν έχουμε και παρά πολλά πράγματα. Η παράδοση υπάρχει. Έχουμε εδώ κι ανθρώπους που τη διατηρούν δυναμικά. Η γλώσσα, δυσκολευόμαστε. Η γενοκτονία δεν υπάρχει. Προς το παρόν. Όπως λέγαμε και προηγουμένως, με το θέμα του ΟΗΕ. Μερικές φορές όταν έχουμε πολλά προβλήματα, έχουμε την τάση να τα κόβουμε ξεχωριστά. Κατακερματίζουμε και λύνουμε τα προβλήματα ένα ένα. Μετά λέμε ότι λύνουμε όλο το πρόβλημα. Οι στρατηγιστές μερικές φορές προτείνουν παράξενες λύσεις. Νομίζω ότι ένας τρόπος να διατηρηθεί η ποντιακή διάλεκτος, είναι να απαγορευτεί. Ξέρω ότι με ξέρετε και γι' αυτό δεν αντιδράτε αμέσως αλλά θα πάμε πιο μακριά μετά. Θα δείτε ποιο είναι το σκεπτικό. Θυμάστε στην Ελλάδα όταν μας έφεραν πατάτες, κανένας δεν τις έτρωγε. Όταν τις απαγορεύσαμε, όλοι τις έκλεβαν. Αυτό γίνεται και στις γειτονικές χώρες. Θα ήταν καλό, αν θέλετε πραγματικά να επιβιώσει η ποντιακή διάλεκτος, να περάσει από ένα στάδιο κρίσης. Αν δεν περάσει από κρίση, είναι πολύ απλό, θα ζήσετε το Αλτσαχάμερ της ποντιακής διαλέκτου, δηλαδή θα μιλάνε όλοι, αλλά σιγά σιγά όλο και λιγότερο, ώσπου να εξαφανιστεί. Για να μην γίνει αυτό το φαινόμενο πρέπει να προκαλέσουμε κάτι. Για να προκαλέσουμε κάτι όμως πρέπει να υπάρξει, όχι πια ένα πλαίσιο αμυντικό, του τύπου «προστατεύω τη γλώσσα», αλλά του «πρέπει να εκθέσω τη γλώσσα». Η γλώσσα είναι φτιαγμένη, όπως το είπε και πριν ένας ομιλητής, για να έχει υπονοούμενα. Μας περιέγραψε ότι το πρόβλημα της γλώσσας είναι ότι εμπεριέχει υπονοούμενα και γι' αυτό μερικές φορές έχουμε προβλήματα. Εμείς θα το χρησιμοποιήσουμε στρατηγικά. Εφόσον εμπεριέχει υπονοούμενα, θα την κατηγορήσουμε. Αλλά για να την κατηγορήσουμε πραγματικά, έτσι ώστε να προκαλέσουμε μια κρίση, πρέπει να έχει κάνει ένα μεγάλο έγκλημα. Για τους άλλους. Πριν την ονομασία, δεν υπάρχει το αντικείμενο. Αν θυμάστε καλά, στη Βίβλο αυτό που χαρακτηρίζει τον Αδάμ, είναι αυτός που ονομάζει. Ο Θεός δημιούργησε τα πράγματα, ο Αδάμ ονομάζει, δίνει ονόματα. Δεν είναι θεός, απλώς δίνει ονόματα. Με αυτόν τον τρόπο, υπάρχει μια περίπτωση να προκαλέσουμε αυτήν την κρίση, έτσι ώστε να κατηγορηθεί η ποντιακή διάλεκτος και να συσπειρωθεί ο ποντιακός ελληνισμός για να τη διατηρήσει. Ποιο πράγμα μπορεί να κάνει μία γλώσσα για να κατηγορηθεί τόσο έντονα. Είναι απλό, αν το σκεφτείτε. Πρέπει η ποντιακή γλώσσα, να παράγει μία λέξη, η οποία είναι η γενοκτονία. Πρέπει η ποντιακή γλώσσα να πει, επιτέλους, στα ποντιακά, γενοκτονία των Ποντίων. Οι Εβραίοι έχουν μία λέξη δική τους, για να ονομάσουν τη γενοκτονία των Εβραίων. Είναι η *Shoah* ή **שואה**. Το Ολοκαύτωμα είναι αποκλειστικά η γενοκτονία των Εβραίων. Οι Αρμένιοι έχουν μία δική τους λέξη. Στην πραγματικότητα είναι μία

έκφραση που σημαίνει στα Ελληνικά, «Μεγάλη τραγωδία». Άρα, οι Αρμένιοι μεταξύ τους, όταν μιλάνε για τη γενοκτονία των Αρμενίων, μιλάνε με αυτή τη λέξη. Και ξέρουμε εμείς, όταν ένας Αρμένιος μιλάει για τη «Μεγάλη τραγωδία», όταν το μεταφράσουμε στα ελληνικά και το ακούμε, ξέρουμε ότι μιλάει για τη γενοκτονία των Αρμενίων. Όταν οι Ουκρανοί μιλάνε για τη Γενοκτονία των Ουκρανών, χρησιμοποιούν τη λέξη Γολοδομορ που θέλει να πει, τεχνητός λιμός. Στην πραγματικότητα, η λέξη όχι μόνο χαρακτηρίζει την πράξη. Στην πραγματικότητα, κατηγορεί και το έγκλημα. Αν μεταφράσετε λανθασμένα τη γενοκτονία των Ουκρανών και πείτε ότι είναι η μεγάλη πείνα, μπορεί να είναι φυσιολογική πείνα. Ενώ, αν ακούτε ότι είναι τεχνητή πείνα, κάποιος το έκανε. Αμέσως, υπάρχει μία κατηγορία. Η γλώσσα κόκαλα δεν έχει και κόκαλα τσακίζει. Αλλά πρέπει και να την εκθέσετε. Για να την εκθέσετε, πρέπει να κατηγορεί. Το πρόβλημα που εδώ έχουμε, είναι ότι δεν έχουμε μία ποντιακή καθαρά έκφραση που χαρακτηρίζει τη Γενοκτονία των Ποντίων. Τόσο απλά. Μιλάμε, περιγράφουμε τη Γενοκτονία των Ποντίων αλλά κανονικά πρέπει, όπως το κάνουν και σε άλλες γλώσσες, που έχουν υποστεί μια γενοκτονία, να χρησιμοποιούν τη λέξη. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα χειροπιαστό. Πρόσφατα, περιμέναμε όλοι από τον κύριο Ομπάμα να πει μία λέξη, τη Γενοκτονία των Αρμενίων. Τι έκανε; Είπε τη λέξη στα αρμενικά. Άρα, όταν μεταφράστηκε, μεταφράστηκε «μεγάλη τραγωδία». Πρώτον, οι Τούρκοι είπαν ότι δεν την είπε τη λέξη γενοκτονία. Οι Αρμένιοι είπαν ότι είπε τη λέξη. Κατά συνέπεια, «δεν αδίκησε κανέναν», αλλά έχει ειπωθεί. Βέβαια, οι Τούρκοι που ξέρουν τι σημαίνει αυτή η λέξη, ξέρουν ότι έμμεσα έχουν κατηγορηθεί. Το θέμα είναι ότι πρέπει κι εμείς – εγώ αυτό θέλω να προτείνω σε αυτό το Συνέδριο – πρέπει εμείς, ακόμα και συλλογικά, υπάρχουν πολλοί Πόντιοι εδώ, υπάρχουν άνθρωποι που μπορούν να το πουν αυτό, πρέπει να βρούμε μία λέξη, μία έκφραση που χαρακτηρίζει τη Γενοκτονία των Ποντίων. Αυτό το στίγμα είναι μία αλλαγή φάσης. Γιατί; Γιατί προκαλεί. Αυτό δεν είναι ένα μνημείο που βάζετε απλώς σε ένα parking. Αυτό είναι ένα μνημείο που είναι πάνω σε κάθε Πλατεία Συντάγματος κάθε κράτους. Είναι άλλο επίπεδο. Το θέμα είναι ότι δεν πρέπει να το ονομάσουμε όπως να είναι. Αυτό πρέπει να το σκεφτείτε. Είμαι και γλωσσολόγος. Αυτές οι επιλογές είναι σημαντικές. Όπως είμαι και στρατηγικός σύμβουλος, σας λέω ότι πρέπει να είναι ακόμα πιο προσεκτική η επιλογή μας. Να σας δώσω ένα παράδειγμα. Οι Γάλλοι έχουν την τάση στη βιβλιογραφία να μιλάνε για τη Γενοκτονία των Ποντίων με μία έκφραση. Υπάρχει ήδη αυτή η έκφραση και λέγεται Massacre blanc και σημαίνει λευκό μακελειό. Εμάς όμως δεν μας συμφέρει, γιατί η λέξη μακελειό, δεν είναι γενοκτονία. Πρέπει να είναι λοιπόν μία έκφραση που εκφράζει άμεσα την έννοια της γενοκτονίας ή μία έκφραση που να είναι αφαιρετική και να στιγματίζει τη γενοκτονία. Στην έκφραση Γολοδομορ δεν υπάρχει η λέξη γενοκτονία. Στη λέξη **παιψ** δεν υπάρχει η λέξη γενοκτονία. Αλλά όλοι ξέρουν ότι είναι μία ειδική περίπτωση. Τώρα ας το κοιτάξουμε, όπως λειτουργεί η Χάρτα του ΟΗΕ. Έχουμε τα εγκλήματα πολέμου. Έχουμε τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Μέσα στη εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, έχουμε τις γενοκτονίες. Μέσα στις γενοκτονίες έχουμε μερικές ειδικές ονομασίες. Είναι το χειρότερο που μπορείτε να κάνετε, γιατί όλοι μόλις λέτε αυτή τη λέξη ή την έκφραση, ξέρουν ακριβώς ότι μιλάτε για μια γενοκτονία και για ένα έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Αυτόματα δεν έχετε να πείτε τίποτα άλλο. Φανταστείτε τώρα για επόμενο συνέδριο, το συνέδριο να έχει ως όνομα τη

λέξη. Τίποτα άλλο. Μία λέξη. Η ιδέα είναι ότι κάνουμε ένα ολόκληρο συνέδριο για να μιλήσουμε για την Ποντιακή διάλεκτο. Και είναι σωστό. Ή μιλάμε ή δεν το κάνουμε. Κάνουμε ολόκληρες προσπάθειες που μας χαρακτηρίζουν και το παλεύουμε για την αναγνώριση της Γενοκτονίας. Παλεύουμε για να διατηρήσουμε τη γλώσσα μας και δεν συνδυάζουμε τις δύο δυσκολίες. Και γιατί να μην χρησιμοποιήσουμε αυτό για το οποίο παλεύουμε, για να διεθνοποιηθεί. Γιατί, όπως καταλαβαίνετε δεν μπορεί όλος ο κόσμος να μιλάει ποντιακά. Αλλά μπορεί όλος ο κόσμος να αναγνωρίσει τη Γενοκτονία. Άρα, αναγκαστικά πρέπει να αναγνωρίσει και μία λέξη. Πρέπει να αναγνωρίσει και μία έκφραση. Θα σας δώσω ένα άλλο στρατηγικό σχήμα. Αν κάνετε μία προσφυγή ως Κύπριος στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο πρέπει να πάρετε ένα χαρτί, που είναι το ανάλογο του τίτλου ιδιοκτησίας. Όσο δεν το έχετε πάει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, αυτός ο τίτλος ιδιοκτησίας είναι κυπριακός. Μόλις το πάτε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το οποίο υπάγεται στο Συμβούλιο της Ευρώπης, αν εκδικαστεί η υπόθεσή σας, τότε αναγνωρίζεται αυτόματα ότι το κυπριακό κτηματολόγιο αναγνωρίζεται από τις 47 χώρες. Δεν έχετε ανάγκη να πάτε να πείσετε την κάθε μία. Το κάνετε αυτόματα, επειδή κάνατε μία προσφυγή. Αυτό που θέλω να σας πω είναι αν κάνουμε ένα έγγραφο επίσημο και περάσει κάπου με τη λέξη, στιγματίζεται όχι μόνο το έγγραφο αλλά όλους όσους θα το υπογράψουν ως θεσμό. Τι μπορούμε να κάνουμε πρακτικά; Εδώ είναι πολύ πρακτικό. Είσαστε Πόντιοι. Είμαστε σε ένα πλαίσιο που υπάρχουν πολλοί εκπαιδευτικοί. Ξέρετε τι σημαίνει γλώσσα. Κουνηθείτε. Φτιάξτε αυτή τη λέξη. Και να την προωθούμε. Κι εμείς που είμαστε μη Πόντιοι θα την επαναλαμβάνουμε. Όπως εγώ είμαι ικανός να λέω **פּוֹנְטִי** και το καταλαβαίνει ο Εβραίος. Όπως λέω Голубомор το καταλαβαίνει ο Ουκρανός. Δεν είναι αναγκαστικό για μένα να ξέρω όλη τη γλώσσα αλλά κάθε φορά που θέλω να δείξω στον άλλον ότι εγώ στρατηγικά είμαι προς την ίδια κατεύθυνση, λέω απλώς μία λέξη. Δεν λέω δύο λέξεις. Δεν περιμένει τίποτα άλλο από μένα. Φανταστείτε τώρα ότι κάνετε μία εισήγηση, σε συνέδριο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε παγκόσμιο πλαίσιο κι αρχίζετε την ομιλία σας με μία λέξη. Αυτήν που κατηγορεί. Και μετά εξηγείται ό,τι θέλετε. Το στίγμα το έχετε δώσει. Αυτοί που έχουν διαπράξει το έγκλημα, ξέρουν ότι εσείς είστε από την πλευρά των θυμάτων. Ακόμα κι αν δεν είστε από την πλευρά των θυμάτων. Άρα, ακόμα κι αν δεν είστε από αυτόν τον λαό, είσαστε τουλάχιστον ένας δίκαιος. Άρα, ύποπτος. Άρα, θα σας καταδικάσουν. Άρα, εσείς θα κάνετε τη δουλειά σας. Σας ευχαριστώ πολύ.